

Seat No. : _____

XY-113

B.A. Sem. - IV

April-2013

Sanskrit (CC-212)

काव्यप्रकाश : उ. 1, 2, 10

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

सूचना : प्रश्नपत्रमां छापेलो प्रश्नक्रमांक ज उत्तरवहीमां लखो.

Instruction : Write the same question number in answerbook as mentioned in the question paper.

१. (अ) नीचेना विषय पर टूंकनोध लखो : (कोईपक्ष अेक) ७
1. (A) Write a short note any **one** of the following : 7
- (१) काव्यप्रकाशः
- (२) काव्यहेतुः
- (ब) निम्नलिखित संदर्भ वाक्यो समजावो : (कोईपक्ष अेक) ४
- (B) Explain with reference to the context : (any **one**) 4
- (१) अत्र स्फुटो न कश्चिदलङ्कारः रसस्य च प्राधान्यान्नालङ्कारता ।
- (२) अत्र तदन्तिकमेव रन्तुं गतासीति प्राधान्येनाधमपदेन व्यज्यते ।
- (क) नीचेना प्रश्नोना टूंकमां जवाब आपो : ३
- (C) Answer in short the following questions : 3
- (१) मम्मटना मते निपुणता केवी रीते आवे छे ?
- (1) According Mammata how is expertise attained ?
- (२) मम्मटे आपेल काव्यलक्षण संस्कृतमां आपो.
- (2) Enumerate in Sanskrit the characteristics of Kāvya as given by Mammata.
- (३) उत्तमकाव्यनुं बीजू नाम शुं छे ?
- (3) Give the other name of Uttam Kāvya.
२. (अ) उपादानलक्षण सट्टष्टांत समजावो. ७
2. (A) Illustrate उपादानलक्षण. 7

अथवा/OR

लक्षणलक्षण सट्टष्टांत समजावो.

Explain with example the लक्षणलक्षण.

- (બ) નિમ્નલિખિત સંદર્ભ વાક્યો સમજાવો : (કોઈપણ એક) ૪
- (B) Explain with the reference of the context : (any one) 4
- (૧) “ગૌરનુબન્ધ્ય” ઇત્યાદૌ શ્રુતિનોદિતમનુબન્ધનં
કથં મે સ્યાદિતિ જાત્યા વ્યક્તિરાક્ષિપ્યતે –
ન. તુ શબ્દેનોચ્યતે ।
- (૨) પીનો દેવદત્તો દિવા ન ભૂઢક્તે ઇત્યત્ર –
રાત્રીભોજનં લક્ષ્યતે શ્રુતાર્થાપત્તેરર્થાપત્તેર્વા
તસ્ય વિષયત્વાત્ ।
- (ક) નીચેનામાંથી ટૂંકમાં જવાબ આપો : ૩
- (C) Write the short answer of the following : 3
- (૧) ગઢ્ગાયાં ઘોષઃ માં કઈ લક્ષણા છે ?
- (1) Which type of લક્ષણા in ગઢ્ગાયાં ઘોષઃ ?
- (૨) આનંદવર્ધનના ગ્રંથનું નામ આપો.
- (2) Write the name of the work of Anandvardhan.
- (૩) શુધ્ધાલક્ષણાના પ્રકારો જણાવો.
- (3) Write the types of શુધ્ધાલક્ષણા.
૩. (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક વિશે ટૂંકનોંધ લખો : ૭
3. (A) Write short note any one of the following : 7
- (૧) શુધ્ધાલક્ષણા
- (૨) ગૌણીલક્ષણા
- (બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક વિશે ટૂંકનોંધ લખો : ૪
- (B) Write short note any one of the following : 4
- (1) અભિહિતાન્વયવાદ
- (૨) સંકેત સંબંધી વિવિધ મતો.
- (2) Different views on સંકેત.
- (ક) નીચેનામાંથી ગમે તે ત્રણના ટૂંકમાં જવાબ આપો : ૩
- (C) Write short answer on any three of the following : 3
- (૧) શુધ્ધાસારોપાનું મમ્મટે આપેલ લક્ષણ આપો.
- (1) Give the characteristic of શુધ્ધાસારોપા as stated by Mammata.
- (૨) ગૌણીલક્ષણા કોને કહેવાય ?
- (2) What is called ગૌણીલક્ષણા ?

- (૩) સારોપાગૌણીલક્ષણાનું ઉદાહરણ સમજાવો.
 (3) Explain સારોપાગૌણીલક્ષણ through an example.
 (૪) શુદ્ધાસાધ્યવસાનાનું લક્ષણ આપો.
 (4) Write the characteristic of શુદ્ધાસાધ્યવસાના.

૪. (અ) નીચેનામાંથી ગમે તે બે અલંકારો સોદાહરણ સમજાવો : ૭
4. (A) Explain with illustration any **two** of the following figures of speech : 7
- (૧) વિશેષોક્તિ
 (૨) દીપક
 (૩) તુલ્યયોગિતા
 (૪) સામાન્ય
- (બ) નીચેના અલંકાર યુગ્મોમાંથી કોઈપણ એકનો ભેદ સ્પષ્ટ કરો : ૪
- (B) Identify (with reasons) any **one** of the following figures of speech : 4
- (1) વિભાવના – વિશેષોક્તિ
 (2) વિરોધ – અસંગતિ
- (ક) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક અલંકારની કારણ સહિત ઓળખ આપો : ૩
- (C) Identify (with reasons) any **one** of the following figures of speech : 3
- (૧) કૃષ્ણાનાં ધનં નાગાનાં ફળમણિઃ કેસરાશ્ચ સિંહાનામ્ ।
 કુલબાલિકાનાં સ્તનાઃ કુતઃ સ્પૃશ્યન્તેઽમૃતાનામ્ ॥
- (૨) અભિનવનલિનીકિસલયમૃણાલવલયાદિ દવદહનરાશિઃ ।
 સુભગ કુરઙ્ગદશોડસ્યા વિધિવશતસ્તદ્વિયોગવિપાતે ॥
૫. (અ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ યોગ્ય વિકલ્પ શોધીને લખો : ૭
5. (A) Choose the appropriate answer from the following options : 7
- (૧) મધ્યમકાવ્ય _____ નામે પણ ઓળખાય છે.
 (a) ગુણીભૂતવ્યંગ્ય (b) અવર
 (c) ચિત્ર (d) ધ્વનિ
- (૨) જે કાવ્યમાં શબ્દાલંકાર વડે ચમત્કૃતિ સર્જાતી હોય તે _____ ચિત્રકાવ્ય કહેવાય.
 (a) મધ્યમ (b) ઉત્તમ
 (c) શબ્દ (d) અર્થ
- (૩) શુદ્ધાલક્ષણાના મમ્મટ _____ પ્રકાર આપે છે.
 (a) ૨ (b) ૩
 (c) ૪ (d) ૫

- (૪) વાચ્યાર્થ અને લક્ષ્યાર્થ વચ્ચે સાદૃશ્ય સંબંધ હોય ત્યારે _____ લક્ષણા બને છે.
 (a) ગૌણી (b) ઉપાદાન
 (c) સારોપા (d) રૂઢિ
- (૫) કાવ્યપ્રકાશ કયા સંપ્રદાયનો ગ્રંથ છે ?
 (a) અલંકાર સંપ્રદાય (b) ધ્વનિ સંપ્રદાય
 (c) રસ સંપ્રદાય (d) રીતિ સંપ્રદાય
- (૬) વિરોધન હોવા છતાં વિરૂઢ્ય હોય એ રીતે જે કથન કરવામાં આવે તે _____
 અલંકાર કહેવાય.
 (a) વિભાવના (b) દૃષ્ટાંત
 (c) વિરોધ (d) અસંગતિ
- (૭) જ્યાં કાર્યકરણરૂપ ધર્મો એક સાથે અત્યંત ભિન્ન સ્થાનોમાં જોવા મળે તેને _____
 અલંકાર કહેવાય.
 (a) દીપક (b) તુલ્યયોગિતા
 (c) વિરોધ (d) અસંગતિ

(બ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો :

૪

(B) Answer in short the following question :

4

- (૧) આચાર્ય મમ્મટે આપેલ કાવ્ય હેતુની કારિકા લખી દર્શાવો.
 (1) Reproduce the કારિકા or કાવ્યહેતવ: by Mammata.
- (૨) અર્થચિત્રકાવ્ય કોને કહેવાય ?
 (2) Define અર્થચિત્રકાવ્ય.
- (૩) લક્ષણાના પ્રકારો જણાવો.
 (3) Enumerate the types of લક્ષણા.
- (૪) મમ્મટે આપેલી વિશેષોક્તિ અલંકારની વ્યાખ્યા જણાવો.
 (4) Define વિશેષોક્તિઅલંકાર as done by Mammata.

(ક) જોડકાં જોડો :

૩

(C) Match the following :

3

અ	બ
(1) મધ્યમકાવ્ય	(i) શુદ્ધાસારોપાલક્ષણા
(2) આયુધૃતમ	(ii) ગુણીભૂતવ્યંગ્યકાવ્ય
(3) ઉપાદાનલક્ષણા	(iii) કુન્તા: પવિશન્તિ